

2000 Våkenetter i Værnesregionen

I år 2000 ga Anne Gundersen ut en artig liten bok med tittelen «Våkenetter – spøkeshistorier fra Trøndelag». Den gangen var hun journalist i Adresseavisen. De siste årene har hun vært en kjent og kjær stemme i Nea radio, hvor hun skilte seg klart ut med sin jærbudialekt. Sommeren 2022 sluttet hun i Nea radio. Med hennes tillatelse trykker jeg her de historiene i boka som omhandler steder i mitt nedslagsfelt. Anne siterer innledningsvis i sin bok en klok mann som en gang sa: «Jeg tror ikke på spøkelses, men jeg har vært redd dem hele mitt liv».

Anne Gundersen

Det spøker ikke på Frosta prestegård.

Sognepresten i Frosta, Gustav Danielsen, har bodd på prestegården siden 1986. Han mener bestemt at det ikke spøker der. Ryktene om et residerende gjenferd var imidlertid så hardnakkede at han bestemte seg for å se nærmere på saken. Han fant ut at gården ble bygd ut under presten Rosenvinge i 1750. I utgangspunktet var ikke Rosenvinge velstående. Derfor fikk han vanskeligheter med økonomien, og det gikk rykter om underslag. Rosenvinge ble avsatt, og han tok deretter sitt eget liv. Folk sa at han umulig kunne ha fått hvile etter dette.

Han hadde lurt godtfolk for penger, og i tillegg hadde han begått en dødssynd, selvmord. Tiden gikk, og det ble etter hvert hvisket om både dette og hint. Man sa at den angrende synder stadig ble sett mens han satt i en stol i stuen og bladde i en gammel bibel. Mange hadde sett ham, og enda flere hadde hørt knitringen når han vendte bladene i bibelen. Selv om

ingen visste hvem som hadde sett ham, og ingen hadde sett ham selv, levde ryktet om presten Rosenvinges gjenferd videre. Før den nåværende sognepresten flyttet inn, ble barnevakter ofte skremt av banking og bråk, men det var ikke Rosenvinge som banket, men ungdommer fra bygda som dra veksler på historien for moro skyld. Ingenting tyder på at noen har sett eller hørt Rosenvinge, og etter all sannsynlighet hviler han fredelig i sin grav.

Hvorfor postkontoret i Hommelvik ble revet.

Da Postverket skulle flytte ut av sine gamle lokaler i Hommelvik sentrum, visste ikke kommunen hva de skulle bruke bygningen til. De besluttet å gi den vekk gjennom loddtrekning. Den heldige vinner måtte betale for demontering og flytting selv, men det var likevel en flott gave. Alternativet var å rive bygget. Vinneren var Stein Hofstad, som i dag driver Kafe Rampa i Hommelvik. Han gikk i gang med arbeidet like over nyttår 1997. Til å begynne med gikk alt greit, men da han skulle gå i gang på kjøkkenet, ble det stans i arbeidet. Der materialiserte det seg nemlig en skikkelse som definitivt ikke var av denne verden. Hofstad strøk på dør og satte aldri sine ben i Hommelvik postkontor igjen. En tid etter

kontaktet han en healer. Healeren trengte bare å holde nøklene til bygningen i hendene for å konstatere at det "var noe" der. Han fortalte at han så soldater fra andre verdenskrig i bygningen. Den neste som ble trukket ut av kommunen, ville heller ikke ha bygget. Til slutt måtte det gamle postkontoret rives. Det sies at den dagen huset ble revet, lukket hommelvikingene forsvarlig vinduene. Ingen ville ha de husløse gjengangerne inn til seg.

Roald Bye jobbet som bud i postverket i 46 år, de fleste av årene i det gamle postkontoret i Hommelvik. Han fortalte at han aldri hørte snakk om spøkeri i den tiden, først da huset ble stående tomt, skal ting ha begynte å skje.

Emissæren.

Det fortelles at rundt 1870 var det en emissær som reiste fra Malvik til Nord-Trøndelag for å spre det glade budskap i distriktet som den Herrens mann han var. Han reiste fra bygd til bygd, og på hvert sted tok han inn på en gård der han fikk kost og losji. Det var status å ha en emissær boende hos seg, for det vitnet om at man selv var rettskaffen og hadde Herren på sin side. Oppbyggelsen foregikk på gården, og stort og smått av bygdas innbyggere strømmet til. Men det vår emissær opplevde, var det dessverre ikke Skaperen som sto bak. Utpå kvelden ankom han gården, fikk servering og ble deretter vist til rommet han skulle ha. Han stelte seg for natten, leste noen avsnitt i sin bibel før han sovnet. Han sov tungt og godt, men med ett våknet han. Det var noen i rommet! Det sto en mann over ham. En dystert utseende person som stirret ham like i ansiktet. Emissæren satte seg skrekkslagen opp i sengen og grep etter Den hellige skrift. Han holdt Bibelen truende framfor seg som et skjold. Det var tydelig at den

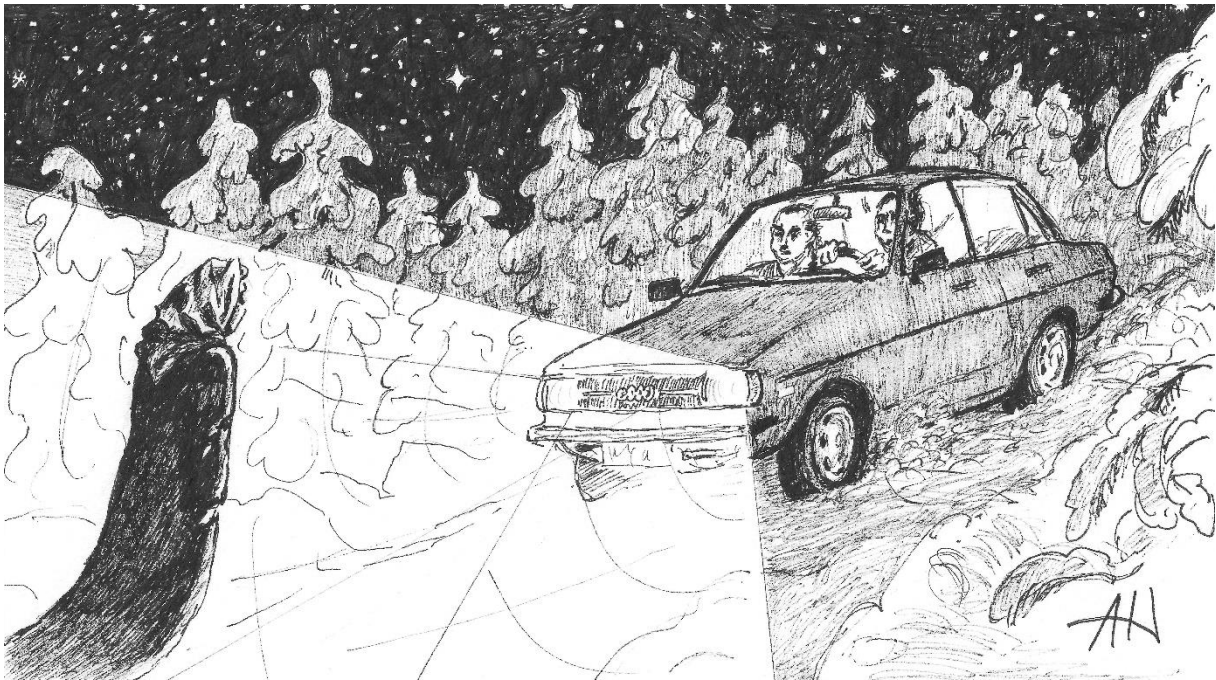
fremmed ikke var av denne verden. Plutselig gjorde inntrengeren tegn til at emissæren skulle følge etter ham. Han beveget seg mot døren, så bak seg for å forsikre seg om at emissæren fulgte etter. De gikk sammen ned trappen ut av huset og over tunet. Mannen ledet ham mot stallen. Da de kom inn pekte den underlige veiviseren mot spilltauet og sa med rusten røst: "*Her ligger jeg begravet.*" Så forsvant han om dugg for solen. Han gikk i oppløsning like for øynene på emissæren, som ble stående forundret igjen i stallen. Hva var det som hadde skjedd? Hadde han gått i søvne? Han gikk tilbake til våningshuset og la seg. Neste morgen

syntes han det hele fortonet seg som en drøm, men følelsen av uhygge sto så virkelig for ham at han ikke klarte å riste den av seg. Han fortalte folket på gården hva han hadde opplevd. Først ble det helt stille rundt bordet, men så fikk han vite at det gikk rykter om en "*skrepp-kail*" som skulle ha blitt drept der i trakten. Ingen visste av hvem eller hvorfor han hadde blitt drept, eller hvor liket lå begravet. Slikt var ikke uvanlig den gangen. Omreisende kramkarer var et lett bytte, for uten fast bosted ble de sjelden savnet, og i tillegg bar de alt sitt jordiske gods på seg. Folket snakket sammen om det emissæren hadde opplevd, og kom til at det eneste fornuftige var å grave opp gulvet i stallen. Og slik ble det. De samlet seg med lykter, hakker og spader og satte i gang. Og de fant "*skrepp-kailens*" jordiske levninger. De la ham i vigslet jord, og ingen så ham siden.

Novembernatt ved Bantjønn.

Det er mange tjern i Norge som heter Bantjønn. Navnet kan ha to opprinnelser. Det ene alternativet skriver seg fra at det finnes et større vann i nærheten. Dermed er det lille tjernet barnet til det større. Det andre alternativet er mer makabert - og også mer vanlig. Hvis et barn har druknet eller er blitt druknet, har gjerne tjernet fått navn etter denne hendelsen. Vi kan tenke oss at om noen har druknet et sted, så blir andre barn advart mot å leke der. Og hvordan skremmer man barn slik at de ikke bryter forbudet? Historier om gjenferd og spøkelseser ser ut til å ha fungert, for det florerer av slike historier i den norske fortellertradisjonen. Ved Bostad i Malvik er det et tjern med dette navnet. I dag kan man nesten ikke se det, for det er så gjengrodd at det egentlig bare er et lite myrhu. Man har gått ut fra at navnet kom av at det finnes et større vannet i nærheten, men det kan vise seg å være feil.

Den 11. november for noen år siden kom Magnar og Kjetil Herjaune kjørende langs veien fra Bostad til E 6 ved Vikhamar. Her vokser skogen tett på begge sider av veien. Det var en klar vinterkveld, og klokken var rundt halv seks på ettermiddagen. Det var mørkt og stjerneklart. Nysnøen lå som et mykt teppe over landskapet. Plutselig så de en kvinne som kom gående et

stykke framfor seg i veikanten. Hun hadde en grå kappe på seg som hang slepene etter henne i snøen. Hun luntet sakte framover. De stusset litt, for det var noe underlig ved figuren. Akkurat idet de var ved siden av henne, kom det noen mopeder kjørende mot dem, og de

blendet ned. Da mopedene hadde passert, var det ikke tegn til kvinnen. Kanskje hadde hun fått et illebefinnende og snublet ut i skogen? De gikk ut av bilen. Hun var ikke å se. Heller ikke så de spor etter skoene eller kappen. Men de hadde sett henne. De hadde måttet svinge utenom for å ikke kjøre på henne. De syntes dette var underlig, og de fortalte flere hva de hadde opplevd. En gang historien kom opp, var det en eldre mann blant tilhørerne som hadde noe å fortelle. For lenge siden skal en kvinne fra traktene ha født et barn i dølgsmål som hun druknet i det lille tjernet på Bostad, men ingen vet noe mer om denne hendelsen. Dersom hun ble tatt, ble hun sannsynligvis halshogd, og hodet ble satt på en stake til skrekk og advarsel. Og dersom hun gikk fri, måtte hun sannsynligvis kjempe med sorg og fortvilelse resten av livet. Sagnet sier at i den ellefte måneden hvert år kan man se henne. Hun går hvileløst langs veien fra tjernet, sorgtung og fortvilet over det hun har gjort.

Den gamle mannen med sykkel.

Gøran Petterson er opprinnelig svensk, men har bodd mesteparten av sitt liv i Meråker. Han er glad i fjellturer, jakt og friluftsliv, så terrenget der passer ham utmerket. Når han jakter, bruker han hunder som han selv omhyggelig trener opp til å bli gode jaktbikkjer. Det har han gjort i mange år. På en slik treningstur skulle Gøran oppleve det mest uhyggelige minuttene i hele sitt liv. Det var i slutten av 50-årene en dag med nydelig høstvær i slutten av august, og jaktseasonen var like om hjørnet. Gøran hadde gått til anskaffelse av en ny hund som trengte skikkelig trening om den skulle være brukbar til sesongen kom i gang. Derfor pleide han å gå en lang tur med dyret hver eneste dag. De hadde en fast rute, like over svenskegrensen, og denne spesielle turen skilte seg ikke ut fra de andre før han kom til en lang slette like ved Oppdalsbekken. Plutselig begynte hunden å dra voldsomt i båndet. Det var så kraftig at Gøran hadde problemer med å holde igjen, han var nesten redd for at den skulle strupe seg. Men han så det som et svært positivt tegn; han hadde tydeligvis fått tak i en hund med sterkt jaktinstinkt, og det var helt klart elg i nærheten. Så fikk han øye på noe lenger fremme. Det

kom en mann mot ham. En kar med underlig utseende, sid svart støvfrakk og en stor bredbremmet hatt. Han kom leiende på en sykkel. Den var gammel, og Gøran kunne høre at det skramlet i den. Etter som mannen kom nærmere, ble bikkja mer og mer ilter, og det var nesten umulig å holde den. Mannen kom stadig nærmere, og til slutt kunne Gøran se ansiktet hans helt klart. Det var furet med et bistert drag over munnen. Idet de passerte hverandre med om lag en meter mellom seg, var Gøran nødt til å stanse. Han bøyd seg ned og holdt hunden fast i halsbåndet. Mannen med sykkelen stirret ham inn i øynene og snudde hodet bak etter seg og holdt blikket. Det var ubehagelig. Gøran tenkte at mannen virkelig måtte ha noe imot hunder, både på grunn av hvordan han skulde på dem, og på grunn av bikkjas reaksjon. Det sies jo at dyr merker slikt. Etter at mannen hadde passert, roet hunden seg. Gøran snudde seg av nysgjerrighet for å se etter mannen. Han var søkk borte! Det var åpne sletter på begge sider av denne veien. Ingen skog man kunne gjemme seg i, i hvert fall ikke så nær veien at mannen kunne ha rukket det. Gøran syntes det var underlig, og han ble litt utilpass av det hele. Men skrømt er jo ikke den første forklaringen man tyr til. Det gikk mange år, og selv om Gøran fremdeles husket historien, var den ikke lenger like levende. Han hadde lagt den bak seg. I siste halvdel av 60-årene møtte Gøran Meråker-kvinnen som skulle bli hans kone. Han arbeidet over svenskegrensen, men de besøkte hverandre så ofte de kunne. En dag skulle en felles venn av dem kjøre henne for å besøke Gøran. Da de kom fram, kunne de fortelle en historie som vekket uhyggelige minner i ham. Da de kjørte over sletta ved Oppdalsbekken, hadde de plutselig sett at det lå noe i veien. Da de kom nærmere, så de at det lå en mann der. Han var blodig og tilsølt, og ved siden av ham lå det en gammel sykkel. De kjørte forbi og stanset like bortenfor for å hjelpe. Men da de kom ut av bilen, var både mannen og sykkelen sporløst forsvunnet. Gøran hadde aldri fortalt sin framtidige kone om det han hadde opplevd på denne veistrekningen, og nå visste han at det ville være nytteløst å prøve å finne en naturlig forklaring på hendelsene ved Oppdalsbekken.

Den sorte damen i Selbu.

Det finnes mange sorte damer blant spøkelsene i vårt langstrakte land, men ikke alle har fått like stor betydning for utviklingen av et lokalsamfunn som den sorte damen i Selbu. På vei ut av Selbu er det et ugjestmildt fjellparti. Det går bratt ned i en fossende elv på den ene siden av veien, og på den andre siden går berget bratt rett opp. Det er ikke vanskelig å forestille seg hvor nervepirrende det må ha vært å krysse denne strekningen til fots etter mørkets frambrudd, særlig hvis det var glatt, kaldt og midtvinters. Det verste var likevel at man risikerte å få selskap. En kvinne skal ha ramlet utfor skrenten og druknet i elva langt der nede. Hun ble i ettertid ofte sett gående langs denne veien, kledd i svart. Særlig på senhøsten og like opp under jul ble det sagt at den sorte damen ofte ble sett der hun gikk langs veien, inntullet i sine svarte gevanter. Dette førte til at folk kviet seg for å reise hjem denne veien når det var mørkt. De hastet av sted før det ble mørkt for å slippe å treffe på den sorte damen. Til slutt ble dette et så stort problem at karene i bygda følte seg tvunget til å finne en løsning. De samlet inn midler og fikk reist lyktestolper langs veistrekken. Slik fikk Selbu sin første elektriske gatebelysning. Det er ikke utenkelig at hun fremdeles går hvileløst etter veien. Kanskje hun bare har trukket seg lengre inn i skyggene?

Når det våres ved Ytteråsvatnet.

Om du kjører innover veien bak Elvran kirke i Stjørdal, kommer du til Ytteråsvatnet. Her bør man ikke ferdes nattetider dersom man har svake nerver. Det er mange som kan fortelle om underlige hendelser som har funnet sted her. Det er en gard ikke så langt fra vannet hvor det sies at det spøker. En kvinne ble drept av sin ektemann. I vilt raseri kappet han av henne hodet, og hun ble funnet i en blodpøl. Det skjedde en gang mot slutten av 1800-tallet, og det ble naturligvis stor oppstandelse i bygda. Blodet lot seg ikke vaske bort. Uansett hvor mye de vasket og skurte var flekken der, den ble svakere, men var fremdeles synlig. Selv om de dekket gulvet med lag på lag av maling, lot ikke flekken seg helt skjule. En tid etter drapet begynte folk å snakke. Man sa at det bråkte på gården, og at folk ikke fikk fred på natten. Mange påsto også at de på forskjellig vis hadde fått hjelp av "*kjerringa uten hau*".

En gang ble det ansatt en utombygding som tømmerkjører i Lånke. Det var ikke videre populært blant lokalbefolkningen. Han ble uglesett av alle fra første dag, men han holdt ut og gjorde jobben sin. Etter hvert begynte det imidlertid å røyne på. Ikke bare fordi han var upopulær i bygda, men fordi han etter sigende ikke fikk fred i heimen. Det bråkte og romsterte i hele huset, det smalt i dører og skramlet i ovnsringer. Ting forsvant på mystisk vis og dukket opp igjen helt andre steder. Ikke fikk han sove heller for alt bråket, nervene sto i helspenn. Etter hvert ga han opp og sluttet i jobben. Da fikk en mann fra bygda jobben, og det

ble øyeblikkelig rolig i huset. De fleste mente at "*kjerringa uten hau*" hadde sørget for at en sambygding fikk jobben.

Jon sto hele sitt liv fast på at han hadde fått hjelp av "*kjerringa*" på første halvdel av 1900-tallet, og Jon gikk for å være en ærlig kar som ikke for med tomt prat. Han hadde vært på vei opp til hytta si på Ytteråsvatnet en tidlig vårdag. Selv om det begynte å gå mot vår, lå isen fremdeles på vannet, og han regnet den for å være sterk nok til å bruke som snarvei. Da han hadde kommet noen ganske få meter utpå isen, kjente han plutselig et fast grep om armen. Han mente bestemt at det var grepet av en kvinnes hånd. Han snudde seg brått rundt, men det var ingen å se. Han tok det som et varsel og bestemte seg for å gå den lange veien rundt vannet. Han gikk tilbake inn på land, og han hadde ikke gått på tørr mark i mange minuttene før det plutselig gikk en stor råk i isen. Han var overbevist om at dersom han ikke hadde snudd, ville han ha druknet den dagen på Ytteråsvatnet. Råken gikk midt i vannet, der hvor han mest sannsynlig ville ha befunnet seg om han hadde fortsatt.

Man snakker også om en annen gjenganger ved Ytteråsvatnet. På begynnelsen av 1900-tallet skal en gutt på åtte-ni år ha druknet her. Det sies at han var usedvanlig tett knyttet til moren sin. Flere påstår at de på en bestemt dag i året har hørt noe som har fått det til å gå kaldt nedover ryggen på dem. Om våren, når det begynner å bli grønt langs bredden av Ytteråsvatnet, skal man kunne høre en ren og klar guttestemme synge. Den vemodige røsten kommer flytende over vannflaten og fester seg i hjertet på alle som har hørt den. Hvordan hele sangen går, er det ingen som husker, men den siste strofen skal være slik: "*Æ kjæm opp å dainse me dæ æ, mamma.*"